

13. Hagemann S. "Old Possum's book of practical cats" : Das Versschema als Übersetzungsproblem / Hagemann S. // Translation und interkulturelle Kommunikation. – Frankfurt a. M., 1987. – S. 173–198.

Анотація. У статті розглядаються особливості епітетної системи збірки Т. Еліота "Old Possum's book of practical cats" з метою систематизації епітетів та з'ясування їхнього функціонального призначення. Було визначено, що з-поміж інших модифікацій епітета особливо вирізняється метафоричний епітет як засіб одночасної символізації та конкретизації поняття. Епітети в поетичних творах Т. Еліота мають імпресіоністичне навантаження. Також епітети стають засобом колористичного та звукового урізноманітнення художнього світу Т. Еліота.

Ключові слова: антономазія, епітет, епітетна система, нонсенс.

Summary. The article is devoted to the peculiarities of the epithetical system of the collection "Old Possum's book of practical cats" with the aim of systematization and ascertainment of the functional significance of epithets. It is defined, that the metaphorical epithet as a means of symbolization and concretization of a concept at the same time is the most important among other modifications. Epithets have impressionistic effect in poetic works of T. Eliot. Also epithets become a means of colourful and sound variety of the artistic world of T. Eliot.

Key words: antonomasia, epithet, epithetical system, nonsense.

УДК 811.124: 61

Луговська І.Б.

СИНОНИМИ У МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сучасна медична термінологія – одна з самих обширних та складних у понятійному, змістовому відношенні систем термінів. Медичний лексикон, включаючи терміни й інших наук, що вживаються у медицині (біології, хімії, фізики, мікробіології, радіології, генетики, антропології, психології, кібернетики та ін.) складає декілька сот тисяч слів та словосполучень. До їх числа входять багаточисленні синоніми, які складають у деяких областях медицини 25–40% термінологічного фонду. В зв'язку з швидким розвитком різних галузей медицини термінологічна синонімія різко зростає, що заважає адекватному сприйняттю наукової інформації, точному перекладу наукової медичної літератури, взаєморозумінню і взаємозбагаченню національних медичних наукових шкіл і гальмує впорядкування терміносистеми.

Так, "Міжнародна класифікація хвороб" згадує більше 50 000 найменувань, хоча кількість нозологічних форм в декілька раз менше цього числа. Кількість назв лікарських засобів (разом із синонімами) перевищує 80 000. Число синонімів, що виражають деякі поняття, досягає 25 та більше. Наприклад, у англійській мові слово "пухлина" позначається термінами "tumor", "mass", "growth", "swelling", "neoplasm", "formation", "blastoma", а у німецькій – "Anschwellung", "Geschwulst", "Gewachs", "Knoten", "Schwellung", "Wulst", "Anwuchst", "Schwell", "Tumor", "Blastom". Нерідко у перекладача медичної літератури виникають труднощі у перекладі, пов'язані з відсутністю вмотивованості терміна та явищем синонімії та варіантності у термінології. Оскільки неточність у перекладах наукових текстів неминуче призводить до втрат або нерозуміння важливої інформації, зафіксованої в терміні, то кваліфікований викладач повинен бути ознайомлений із принципами та механізмами функціонування синонімічних пар та рядів у медичній термінології.

Об'єктом даної статті є синоніми у клінічній та анатомічній медичній термінології, тобто синонімічні назви частин тіла та органів, хвороб, патологічних процесів, хірургічних операцій та лікувальних заходів.

Мета роботи: шляхом вивчення явища синонімії у медичній термінології сприяти упорядкованості та диференційованості мовних одиниць наукової лексики, організації множини лексичних одиниць у систему, більш глибокому вивченню механізмів номінації медичних понять,

Виявлення синонімічних рядів у медичній лексиці, дослідження їх семантики та етимології має на меті встановлення доцільності та ситуативності їх вживання у науковій термінології.

Матеріалом досліджень послужили терміни, отримані методом довільної виборки із медичної енциклопедії, Українсько-латинського анатомічного словника, медичних довідників, а також

праці та статті українських та російських науковців, що вже зверталися до теми синонімії у термінології.

Ідеальний термін має бути однозначним і не мати синонімів. Але позбутися цілком неоднозначності в термінології неможливо, особливо це стосується медичної термінології, яка досягла найбільшого ступеня інтернаціоналізації у порівнянні з термінологією інших галузей завдяки впливу двох класичних мов світу – давньогрецької і латинської. На думку вчених, взаємодія грецької та латинської мов сприяла їх активній участі у творенні медичної термінології. Медичні найменування, яких не вистачало в латинській мові, запозичувались з грецької і зазнавали латинізації. Часто автотентичні латинські слова дублювалися латинізованими грецькими запозиченнями. І сьогодні одна з найбільш характерних властивостей медичної термінології, що зумовлено її двомовною греко-латинською основою полягає в наявності значної кількості дублетних терміноелементів греко-латинського походження: офтальмолог (гр.) – окуліст (лат) [3, 105].

Отже, основною базою створення термінологічної синонімії є запозичення з грецької та латинської мов та їх еквіваленти українського походження.

У дослідженнях синонімів у сучасній лінгвістичній літературі на даний час не знайдено єдиного загальноприйнятого розуміння і визначення цього явища, Усе ж основними критеріями виділення синонімів треба вважати тотожність та близькість семного складу, здатність чи нездатність до взаємозамінності в певних контекстах. Ідеальні синоніми мають ідентичний семний склад та цілком взаємозамінні в контексті [5, 65].

Таке визначення дає можливість розглядати у межах цього поняття такі мовні явища як **дублети, варіанти та еквіваленти**. У науковій літературі немає одностайної думки щодо цих понять Так В. Лейчик вважає, що дублетність передбачає співвідношення синонімів з одним денотатом, і що "маємо справу з дублетами лише в тому випадку, коли збігаються всі без винятку компоненти значень синонімів" [9, 104].

Серед науковців немає одностайності у трактуванні поняття в а р і а н т. Варіанти терміноодиниць – це паралельні форми існування мовної одиниці, що мають певні відмінності на рівні наголосу, фонем, морфем тощо. Серед слів із міжнародними компонентами виявлені варіанти: макроцефалія – макроцефалія; нітробензен – нітробензон; ендодерма – ентодерма; ендопаразити – ентопаразити; невовіруси – нейровіруси; палеоантропи – палеантропи тощо. Їх подають "Словник української мови", "Словник іншомовних слів", "Російсько-український технічний словник", "Українсько-латинсько-англійський медичний тлумачний словник", "Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови". Усі слова вважаються нормативними й побутують у нашій фаховій лексиці [7, 14–16].

У межах підмов науки та техніки часто натрапляємо на таке явище, коли те саме поняття виражають різними способами в різних підмовах чи терміносистемах. Напр.: гексаметилентетрамін (у хімії) та уротропін (у фармакології). Оскільки ці терміни належать до різних сфер науки й техніки (різних підмов), доцільно називати такі терміни **еквівалентами** [7, 17].

Синонімія (дублетність) особливо характерна для початкових етапів формування термінології, коли ще не відбувся природний (і свідомий) відбір кращого терміна і існує декілька варіантів для одного й того ж поняття [4, 118].

Хоча, безумовно, наявність синонімів не є у термінології бажаним явищем, факт її існування признається багатьма ученими (В. А. Гречко, Б. Н. Головін, С. В. Гриньов, В. П. Даниленко, Р. Ю. Кобрін). Інші ж мовознавці-дослідники категорично заперечують синонімію у сфері сучасної термінології, у професійній лексиці (В. К. Фаворит, А. П. Євгенєва, А. Б. Шапіро, Е. Н. Толкіна). Багато дослідників заперечують наявність повних синонімів. Д.С. Лотте вважає, що у термінології слід розрізняти "абсолютні" і "відносні" синоніми, І. В. Рахманов розрізняє в семантичному плані рівнозначні та нерівнозначні синоніми. Заперечують наявність "абсолютних" синонімів Е. М. Галкіна-Федорук, Л. А. Булаховський, Р. А. Будагов та ін. [1, 9].

Синоніми у термінології мають іншу природу і виконують інші функції, ніж у загальнолітературній мові. Під синонімією в термінології зазвичай розуміють явище дублетності (офтальмолог – окуліст). Між дублетами немає тих відношень які організують синонімічний ряд, немає емоційно-експресивних, стилістичних чи відтінкових опозицій. І якщо у загальнолітературній мові існування синонімів виправдано тим, що вживання тих чи інших із них впливає на зміст мови, або змінює стилістичне забарвлення чи надає їй індивідуального відтінку, то дублети ні у загальній мові, а ні у мові науки цими властивостями не володіють і представляють собою явище небажане чи то навіть шкідливе [4, 87].

В основі явища синонімії лежить також і той факт, що у термінології будь-якої конкретної медичної дисципліни присутні функціональні компоненти: вузькоспеціальна лексика, яка належить тільки до даної термінології; професійна медична лексика, до якої належать терміни, що функціонують у декількох медичних дисциплінах; загальномедична лексика, тобто терміни, що позначають поняття, загальні для всіх медичних дисциплін.

В Лисенко пропонує розрізняти такі два види синонімів: а) синонімія за денотатом, коли у слів збігаються предмет позначення, а не поняття; б) синонімія за сигніфікатом, коли слова виражають те саме поняття (або "відтінки" того самого поняття), але називають два різні предмети, у таких слів збігаються поняття, але різний предмет позначення [10, 3].

І. Кочан з семантичної точки зору терміни-синоніми в залежності від тотожності чи відмінності мотивуючих ознак поділяє на еквівалентні та інтерпретаційні, і вважає, що до першого типу належать синоніми, у звукових комплексах яких відображена одна й та сама мотивуюча ознака, зафіксована різними кореневими чи словотворчими елементами з одним і тим самим чи близьким значенням. У звукових комплексах другого типу відображені різні мотивуючі ознаки [7, 5]

Серед медичних термінів-синонімів еквівалентного типу існують:

1. Повні дублети (греко-латинські запозичення): *daktylos* – *digitus* (палець), *hepar* – *iesur* (печінка), *vertebra* – *spondylos* (хребець) , *cerebrum* – *cranium* (череп) , *derma* – *cutis* (шкіра), *intestinum* – *enteron* (кишка), *oculus* – *ophthalmos* (око) і т. і, які рівнозначно використовуються для створення медичних термінів.

2. Синоніми, що є складними словами, утвореними з двох або більше слів греко-латинського походження: аероцеле – ангіоневроз – дистонія; андрогінія – гермафродитизм; бластома – неоплазма; нітроцементация – ціанування; макросомія – гігантизм; екзотоксин – холероген; геоботаніка – фітоценологія;

3. Пари дублетів, що складаються з інтернаціоналізма греко-латинського походження та його українського еквівалента. Досить часто цей еквівалент є словотворчою калькою, наприклад: абдукція – відведення, інкогерентність – беззв'язність, гемопоєз – кровотворення, інсуфляція – здуття, лапаротомія – розтин живота, неоплазма – утворення, осифікація – окостеніння, педикульоз – вшивість, перфорація – проколювання, пруріго – почесуха, епігастрій – надчеревина, автоінтоксикація – самоотруєння, автоінфекція – самозараження, бластома – пухлина; екзотропія – косоокість; гідротерапія – водолікування; батометр – глибиномір; геліотерапія – сонцелікування; серед подібних дублетів велика питома вага калькованих прикметників: пілоїдна – волосовидна (астроцитом), ретрокардіальний – позасерцевий (простір), ретрофарингеальний – заглочний (абсцес), кардіопульмональна – судинно-легенева (недостатність) та ін.

3) синонімія на рівні словосполучень: олігофренія ксеродермічна – синдром Руда.

М і ж р і в н е в а синонімія наявна тоді, коли в синонімні відношення вступають:

1) іншомовний композит й українське словосполучення (кальковане і напівкальковане): ангіома – судинна пухлина; ангіопатія – захворювання кровоносних судин; гематоцеле – кров'яний набряк; гепатоліт – печінковий камінь; гідроцефалія – головна водянка, водянка голови; гідрофобія – водобоязнь; олігофренія – природжене недоумство; остеоцит – кісткова клітина; архантерон – первинна кишка; аероземболія – повітряна емболія, гемотрансфузія – переливання крові; копростаз – каловий стаз, нейрорафія – шов нерва; спланхноптоз – опущення внутрішніх органів; ішурія – затримка сечі; хоріоїдкарцінома – рак судинного сплетіння.

2) іншомовний композит і гібридне словосполучення: анероїд – металевий барометр; гідромасаж – водний масаж; гетерозис – гібридна сила; ангіоневроз – судинний невроз, гемограма – лейкоцитарна формула;

Д и с к у с і й н и м е визначення статусу (синоніми чи варіанти) частково подібних за формою вираження термінів, що різняться лише якоюсь частиною, зокрема таких, як:

1) на рівні обидвох запозичених слів із синонімною першою частиною –

дублетними терміноелементами грецького та латинського походження:

ангіо/графія і вазо/графія ; галакто/терапія і лакто/терапія; гістери/графія і метро/графія ; вагіно/графія і кольпо/графія; маммо/графія і масто/графія; спланхно/птоз і вісцери/птоз); прокто/скопія і ректо/скопія супрарен/эктомія і епінефр/эктомія; олігопное – гіпопное.

2) із синонімною другою частиною: акрокранія – акроцефалія; нейролюєс – нейросифіліс; олігооптіалізм – олігосіалія; гнотобіологія – гнотобіотика; гірогоризонт – гіровертикаль;

3) скорочене словосполучення і його розгорнутий варіант, напр.: адренергічні рецептори – адренорецептори, вегетативний невроз – вегетоневроз, дуоденальний стаз – дуоденостаз, ревматичний кардит – ревмокардит і т. п.;

утворення іменника із прикметника, який входить до складу словосполучення (аналептичні засоби – аналептики, антисептичні засоби – антисептики);

створення аббревіатур – скорочень, які складаються з початкових звуків та (або) літер слів, що входять до словосполучення (апарат штучного кровообігу – АШК, адрено-кортикотропний гормон – АКТГ, дезоксирибонуклеїнова кислота – ДНК, гостре респіраторне захворювання – ОРЗ),

мовні композити, утворені шляхом пропуску одного з компонентів складного слова (адено/тонзілло/синусо/пневмо/патія – адено/пневмо/патія, лейко/цито/ліз – лейко/ліз, окси/гено/метр – окси/метр, полі/рибо/сома – полісома, тромбо/цито/пенія – тромбо/пенія.

4) варіантність одного й того же звукового комплексу може виникнути із-за перестановки компонентів (наприклад, нейромієліт – міелоневрит, гепато/радіо/графія – радіо/гепато/графія).

б) ряди з різноструктурними одиницями: астробіологія – екзобіологія – космічна біологія; остеобластома – остеод – остеома гігантська;

Що стосується прикладів із різноструктурними одиницями, то, зокрема, І. Кочан вважає, що, оскільки для їх творення були використані різні структурні компоненти, то їх не можна кваліфікувати як варіанти. Це різні слова й говорити про абсолютну дублетність розглянутих термінів не можна, оскільки існує дуже чітке функціональне розмежування у використанні греко-латинських та українських терміноелементів. Зокрема, греко-латинські термінологічні одиниці використовують, зазвичай, для побудови однослівних медичних термінів, а українські чи гібридні – у термінах-словосполученнях і можуть бути поширеними у професійній лексиці. Крім того, вони відрізняються семантикою словотвірних елементів, етимологією, ступенем сучасності та особливостями функціонування [7, 19].

Синоніми еквівалентного типу не викликають особливих труднощів при впорядкуванні медичної термінології, оскільки вони не несуть семантичних відмінностей, які б давали привід сумніватися у тотожності понять, які вони виражають [2, 62 – 63].

Більш обережного ставлення потребують синоніми інтерпретаційного типу. Є декілька шляхів походження таких синонімів: а) існує принципова можливість виділення у того самого об'єкта різних розрізняючих ознак, що проявляється у використанні при термінуванні різних мотивуючих ознак; б) для позначення тієї самої хвороби можуть вживатися як застарілі, так і сучасні наукові назви, напр. голодний набряк і аліментарна дистрофія, заїда і ангулярний хейліт, свинка і епідемічний паротит; в) один і той самий об'єкт

(симптом, синдром, хвороба, процес, метод діагностики, спосіб лікування і т. і.) може бути відкритий, описаний і відповідно названий різними спеціалістами і незалежно один від одного. Якщо при цьому у мислені спеціалістів склалось схоже наукове поняття, то створені ними назви є синонімами інтерпретаційного типу; г) у зв'язку з більш глибоким вивченням об'єкта виникає необхідність виразити збагачене поняття більш новим звуковим комплексом, у якому б відображалась більш точна орієнтуюча ознака, напр. ангіогемофілія – гемогагічна капілярнопатія – конституційна тромбоцитопатія; д) інтерпретаційний синонім може бути результатом встановлення тотожності хвороби, яку раніше позначали різними назвами. наприклад, хвороба Спенсера, ганноверська хвороба, зимова блювотна хвороба, кишковий грип зараз вважаються тією самою хворобою, що має назву вірусна діарея.

При впорядкуванні медичної термінології виникає необхідність визначити термін із серії синонімів еквівалентного типу, якому надається перевага при вживанні, для чого існують такі критерії:

а) традиційність вживання;

б) короткість;

в) термінологічність, тобто точність, відсутність вторинних, додаткових значень;

г) можливість утворення похідних термінів;

д) наявність у даній мікросистемі інших однокорінних словоутворень аналогічної словотвірної структури.

Н. Цісар вважає, що у доборі нормативного терміна потрібно користуватися такими принципами: термін повинен відповідати всім вимогам літературної мови, не порушувати системних зв'язків у межах терміносистеми і мови загалом, мати високу частотність вживання, бути абсолютно вмотивованим та мати статус міжнародного [14, 63].

Згідно з цими положеннями в українській анатомічній номенклатурі у ряді випадків надається перевага інтернаціоналізму: **гіпофіз** (а не **мозкової придаток, придаток мозку**), **таламус** (а не **зоровий горб**), **гіпоталамус** (а не **зоровий підпагорб**). Ці терміни і похідні від них (таламічний, гіпоталамічний, гіпофізарний) мають широке застосування в теоретичній і клінічній медицині, особливо в неврології та в нейрохірургії. Терміну **астенопія** надається перевага перед **швидке стомлювання очей під час зорової роботи**, адже врахування фактора громіздкості / не громіздкості – одна з теоретичних засад термінотворчості. Термін **водянка ока** замінено терміном **гідрофтальм**, терміну **гідроцеле** надано перевагу перед, можливо, більш точним, але довгим словосполученням **водянка оболонки яєчка**, а терміну **варікоцеле** – перед словосполученням **варикозне розширення вен сім'яного канатика**. Віддано перевагу транскрибованим латинізмам і грецизмам **апертура** (а не **отвір**) та **ганглії** (а не **нервовий вузол**), що пояснюється їх більшою термінологічністю, визначеністю, що дозволяє, відмежувати їх від інших анатомічних утворень, які позначаються словами отвір та вузол. В цілях попередження неточного осмислення надано перевагу транскрибованому латинізму **емісарний** (емісарні вени, а не випускникові вени). Термін **плацента** (плацентарний) замінив **дитяче місце**. Підтверджено явну перевагу терміна **перикард** перед українським еквівалентом **навколосерцева сумка** не тільки в силу його короткості і

можливості утворення від нього похідних (**перикардіальний**, а не **навколосерцевосумковий**, **перикардіотомія** та ін.), але й завдяки системності його структури, тобто наявності однокорінних термінів **ендокард** і **міокард**.

У багатьох із наведених випадків переважне застосування слова пояснюється тим, що його український еквівалент вживається і у загальнолітературній мові у більш широкому або у іншому значенні. Так, може допускатися паралельне використання українського та запозиченого терміна, якщо один із них не здатний утворювати похідні форми. Йдеться про дериваційні можливості терміна, наприклад: компресія – компресійний (при неможливості утворити прикметник від терміна тиск), фрикція – фрикційний (тертя). Існує стилістична синонімія термінів (епілепсія – падуча). В цьому випадку один із дублетів відноситься до розмовного стилю або професійного жаргону, і питання про його усунення просто не стоїть [4, 312].

Отже, у багатьох випадках мова сама регулює вибір одного терміна із синонімічних пар. однією з причин такого відбору може стати передусім "старіння" одного з композитів, його рідковживаність. Зокрема, такі назви, як бісульфати, галоїди, поступилися місцем композитам гідросульфати, галогени.

Нерідко синоніми є практично рівноправними, наприклад: кровотеча, крововилив і геморагія (геморагічний), близькозорість і міопія (міопічний), підшлункова залоза і pancreas (панкреатичний), переливання крові і гемотрансфузія (гемотрансфузійний), вузлик і папула, витяжка і екстракт, слізний камінь і дакріоліт.

Також рівнозначно вживаються у медицині дублети прогнія і дистальний прикус; прогнотія і мезіальний прикус; верхній і дистальний; нижній і проксимальний; перкусія і вистукування; аускультация і вислуховування; пальпація і прощупування; видалення і ампутація, ектомія, резекція, есктирпація; гіпертонічна хвороба і артеріальна гіпертензія; коронарна хвороба серця і ішемічна хвороба серця, жовчо-кам'яна хвороба і хронічний калькульозний холецистит [1, 4].

Виходячи з усього вищезгаданого, питання про вживання того чи того терміна треба розглядати під кутом зору змісту поняття, відповідником якого є термін. В тих випадках, коли застосування згаданих критеріїв свідчить на користь українського еквівалента, йому, безумовно, повинна надаватися перевага, але вирішувати це питання з принципово пуристичних позицій, надаючи перевагу словам вітчизняного походження не варто. Всі пуристичні спроби повної заміни запозичених слів словами рідної мови закінчувалися, як правило, невдачами [8, 241].

В мікротерміносистемах клінічних дисциплін перевага запозиченням перед рідномовними термінами віддається досить часто. Мовна практика надає перевагу вживанню наукового терміна-синоніма у спілкуванні з колегами-медиками, а слова професійно зниженого характеру – у розмові з хворими. Наприклад, у спілкуванні з хворим лікар буде вживати словосполучення "здуття живота", тоді як у професійному колі надасть перевагу терміну "метеоризм"

У перспективі дослідження проблеми термінологічної синонімії актуальним є питання, які саме тенденції – чи то скорочення числа термінів-синонімів згідно з вимогами до сучасних наукових термінів, чи то навпаки, ріст та поширення синонімічних рядів у зв'язку з розвитком науки та взаємоінтеграцією наукових галузей – матимуть пріоритети у розвитку сучасної термінології.

Список використаних джерел

1. Аксенова Г. Н. Кожухова Н. Е. Шарапа А. А. Особенности лингвистического и логико-понятийного аспектов изучения медицинских терминов. [Электронный ресурс] / Г. Н Аксенова, Н. Е. Кожухова, А. Ф. Шарапа. – Режим доступа: <http://itlab.anitex.by/msmi/bmm/04.2004/42.html> – 26.96 Кб
2. Актуальные вопросы упорядочения медицинской терминологии, под ред. И. П. Лидова. – М., 1981. – 110 с.
3. Білоус В. Й., Білоус А. В., Місяць Н. К. Проблеми упорядкування української офтальмологічної термінології. / В. Й. Білоус, А. В. Білоус, Н. К. Місяць. // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка №3, 1999 с. 104-107.
4. Виноградов С. И., Платонова О. В. и др., Культура русской речи: [учебное пособие] / С. И. Виноградов, О. В. Платонова и др. – М., 1999. – 535 стр.
5. Даниленко В. П. Русская терминология: опыт лингвистического описания. В. П. Даниленко. – М., 1977. – 247 с.
6. Загрекова Е. Н. Греко-латинские заимствования с точки зрения медицинской терминологии. Кафедра русской и классической филологии, СГМУ [Электронный ресурс] / Е. Н. Загрекова. – Режим доступа: <http://www.google.ru/search?hl=uk&q=>
7. Кочан І. Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами / Ірина Кочан // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Серія "Проблеми української термінології" – 2008. – № 620. – С. 14–19.

8. Кочерга О. Деякі міркування про шляхи і манівці розвитку української наукової термінології / Ольга Кочерга // Сучасність, 1994. – № 399. – С. 235–242.
9. Лейчик В. М. Термины-синонимы, дублеты, эквиваленты, варианты / В. М. Лейчик // Актуальные проблемы лексикологии и словообразования. – Новосибирск, 1973. – Вып. 2. – С. 103–107.
10. Лисенко В. Синонімні прикметники в українській медичній термінології. [Електронний ресурс] / В. Лисенко – Режим доступу: <http://vlp.com.ua/node/1154> – 6836 байт
11. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочивания иноязычных терминов и терминоположений. / Д. С. Лотте. – М.: Изд-во АН СССР, 1982
12. Нетлюх М. А. Українсько-латинський анатомічний словник. / М. А. Нетлюх. – [вид. 2-е, випр.] – Львів: Стрім, 2000. – 216 с.
13. Цісар Н. До питання про варіантність і нормативність вторинних медичних найменувань / Н. Цісар // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Серія "Проблеми української термінології" – 2009. – № 648. – С. 61–65.

Анотація. У статті описуються причини різкого зростання термінологічної синонімії в області медицини, що перешкоджає адекватному сприйняттю наукової інформації, дається аналіз синонімічних пар та рядів медичних термінів, розглядається доцільність та доречність вживання певних синонімів існуючого синонімічного ряду; наводяться критерії вибору термінів, яким надається перевага при вживанні, обґрунтовується важливість вивчення синонімічних процесів для впорядкування мовних одиниць терміносистеми.

Ключові слова: медичний термін, синонім, варіант, еквівалент, дублет, композит, гібридне сполучення.

Summary. The sudden growth causes of terminological synonym in the medicine sphere are described in the article, that prevents the adequate scientific information perception the synonym pairs, analysis and medical terms are given, the expended and the appropriate usage definite synonyms of the existing synonym line is observed, the criteria choice terms are pointed, which are given the usage advantage the synonyms importance processes for language units of term system is substantiate.

Key words: the medical term, synonym, variant, equivalent, doublet, composite, hybrid combination.

УДК 378.016: 81'243

Лукановська А.В.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Освіта в сучасній Європі розуміється як оволодіння основами фундаментальних наук і найважливішими витворами мистецтва та культури, а освічена людина – як представник своєї культури, що має важливу якість – толерантність. Остання розуміється як повага до чужого сприйняття світу та визнання іншої особистості та культури як рівноправних. Відомо, що розуміння інших культур майже неможливе без опанування іноземною мовою. У свою чергу вивчення мови передбачає проникнення в культуру народу, якому належить ця мова, у систему його світогляду та символів. У зв'язку з цим перед вищими навчальними закладами, що готують майбутніх викладачів іноземних мов, стоїть мета підготовки вчителів, які є трансляторами інших культур. Від того, як ця мета буде реалізована, залежить успіх навчання іноземних мов і культур і в інших типах навчальних закладів.

Навчання іноземних мов на сучасному етапі розглядається як створення умов для усвідомлення відмінностей у рідній та іншомовній культурі, виховання толерантного ставлення до представників інших народів, зниження рівня етноцентризму, формування навичок іншомовної міжкультурної комунікації та готовності до діалогу культур. На особливу увагу в цьому контексті заслуговують роботи зарубіжних авторів, зокрема М. Бірама, Ж. Зарат, Г. Нойнера, М. Флемінга, Дж. Вальдеса, Дж. Тріма, С. Мартинеллі, А. Дюссапа, Ф. Каррена, М. Тейлора, Дж. О'Ригана та Дж. Ватермана.

За умови трансформації українського суспільства і формування нової парадигми освіти – особистісно орієнтованого навчання основ наук підвищується роль іноземної мови як джерела